

Jolanta Szymanek-Deresz, Ewa Stawicka

Prawnicy w Unii Europejskiej :
wystąpienie Pani Minister Jolanty
Szymanek-Deresz, Szefa Kancelarii
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
wygłoszone podczas seminarium
PECO-CCBE w Krakowie 26 czerwca
2003 r.

Palestra 48/9-10(549-550), 219-220

2003

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Prawnicy w Unii Europejskiej

Wystąpienie Pani Minister Jolanty Szymanek-Deresz,
Szefa Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
wygłoszone podczas seminarium PECO-CCBE
w Krakowie 26 czerwca 2003 r.

Szanowni Państwo,

Bardzo dziękuję za zaproszenie na dzisiejsze spotkanie. Mam zaszczyt przekazać Państwu serdeczne pozdrowienia od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Aleksandra Kwaśniewskiego. Pan Prezydent niejednokrotnie wyrażał uznanie dla korporacji prawniczych, które profesjonalnie i z zaangażowaniem przygotowują swoich członków do wykonywania obowiązków w zmienionym otoczeniu prawnym.

Wkrótce – 5 lipca minie rok od uchwalenia przez polski parlament ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej. Ustawa dostosowuje prawo polskie do aktów Unii Europejskiej regulujących zasady świadczenia pomocy prawnej w państwach członkowskich.

W trakcie prac nad ustawą nie była znana dokładna data przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Dzisiaj wiemy, że za jedenaście miesięcy prawnik z Unii Europejskiej wpisany na odpowiednią listę będzie uprawniony do wykonywania stałej praktyki w zakresie odpowiadającym zawodowi adwokata albo radcy prawnego. I odwrotnie, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej umożliwi najbardziej aktywnym polskim prawnikom rozszerzenie form działalności o udzielanie pomocy prawnej w państwach Unii.

Adwokaci, radcowie prawni występować zaczną w podwójnej roli, obok prawa krajowego stosować i interpretować będą prawo wspólnotowe. Europejskie prawo wspólnotowe to tysiące aktów: dyrektyw i rozporządzeń, które regulują przeważającą część życia gospodarczego Unii. Śmiem twierdzić, iż pomimo zbliżającej się akcesji świadomość ogromu koniecznej pracy związanej z przyswojeniem wiedzy o prawie wspólnotowym nie jest w pełni uświadamiana. Rozumiem i sama podzielałam obawy lokalnych, małych i średnich firm prawniczych. Z pewnością wejście Polski do Unii Europejskiej wpłynie bezpośrednio na warunki wykonywania zawodów prawniczych. Obawa przed nieznanym, przed konkurencją firm europejskich od wielu lat obecnych na rynku i kompetentnych w zakresie prawa unijnego jest zrozumiała. Takie są jednak koszty przystąpienia Polski do struktur europejskich. Minimalizacja kosztów to specjalizacja i stałe podnoszenie kwalifikacji oraz wyższa jakość świadczonych usług.

Mam nadzieję, że serdeczna i koleżeńska współpraca prawników polskich z kolegami z Unii Europejskiej przyniesie korzyść obu stronom.

Szanowni Państwo, Adwokat i radca prawny to zawody prawnicze o szczególnej pozycji i szczególnych właściwościach. Tym co je wyróżnia spośród innych to rola społeczna polegająca na świadczeniu pomocy prawnej, samorządna forma organizacyjna, sposób wykonywania zawodu, a w szczególności zasady etyki zawodowej i godności zawodu.

Zgodnie z art. 17 Konstytucji w Polsce funkcjonować mogą „samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego”. Dla samorządów zawodowych Konstytucja określiła główny cel ich funkcjonowania; jest nim – „sprawowanie pieczy nad należytych wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego

ochrony". Pociąga to za sobą przymusowość przynależności do samorządu wszystkich osób, które uważa się za wykonujące tego rodzaju zawody.

Dopuszczając ustawowe tworzenie samorządów zawodowych, reprezentujących osoby wykonujące zawody zaufania publicznego stworzono możliwość kształtowania takich instytucji, które mają łączyć dwie różne funkcje. Pierwsza funkcja to reprezentowanie na zewnątrz osób wykonujących tego rodzaju zawody, a więc reprezentowanie tych osób zarówno wobec obywateli i ich organizacji, jak i przed organami państwa. Druga funkcja sprowadza się do starań o zapewnienie należytego wykonywania tych zawodów, zawsze jednak podejmowanych w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Polska adwokatura, podobnie jak polscy radcowie prawni uwzględniają w treści swoich kodeksów deontologicznych standardy wzorcowych zasad etyki opracowanych przez CCBE. Podstawowym zadaniem stowarzyszeń prawniczych powinna pozostać troska o uchronienie swoich członków przed wszelkimi nieuzasadnionymi ingerencjami lub ograniczeniami w zakresie ochrony tajemnicy zawodowej. Dostrzegany jest nacisk na zawody prawnicze, aby w wypadkach wątpliwości i podejrzeń co do transakcji zleczanych przez klientów, informowali o tym stosowne władze. W Polsce obowiązek taki nałożono na notariuszy ustawą o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł. Starania o zawężenie zakresu tajemnicy adwokackiej uzasadniane są potrzebą skuteczniejszego zwalczania przestępczości zorganizowanej. Należy zapobiegać takim dążeniom.

W pełni podzielałam stanowisko wyrażone w lutym 2001 r. przez Radę Adwokatów i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej (CCBE) w kwestii poufności i tajemnicy zawodowej. Podobną opinię w tej sprawie wyraziła również Międzynarodowa Unia Adwokatów. Dążenie do zachowania możliwie najszerszego zakresu poufności i tajemnicy adwokackiej nie może być utożsamiane z osłanianiem przez adwokatów (radców prawnych) jakichkolwiek nielegalnych działań. Obowiązek zachowania tajemnicy ma wielkie znaczenie w każdym demokratycznym społeczeństwie. Jest fundamentalnym prawem obywatela. Pełna ochrona obowiązków adwokata lepiej zapobiega popełnianiu przestępstw niż ochrona w jakiś sposób limitowana.

Wiem, że zaniepokojenie korporacji wzbudził projekt ustawy o *sprawowaniu przez samorządy zawodowe pieczy nad należyтым wykonywaniem zawodów zaufania publicznego oraz o nadzorze nad działalnością samorządów zawodowych*. Projekt został opracowany w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Pragnę poinformować, że wskutek szerokiej krytyki rozwiązań zawartych w tym projekcie prace nad nim zostały wstrzymane i nie jest znany (nawet w przybliżeniu) termin wniesienia projektu do parlamentu. Wszystkie polskie samorządy zawodowe zakwestionowały ograniczenie niezawisłości władz samorządowych poprzez poddanie ich dodatkowemu nadzorowi ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

Wyrażam przekonanie, że w przypadku uchwalenia ustawy bezzasadnie i nadmiernie ograniczającej samorządność polskich korporacji zawodowych mogą zaistnieć przesłanki zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie tych przepisów – w swojej istocie niedemokratycznych i niweczających wieloletnią tradycję.

Kończąc, pragnę życzyć Państwu owocnych obrad i korzystnej wymiany doświadczeń. Wiem, że czeka nas wszystkich wiele pracy i efekty nie będą natychmiastowe. Jedno jest pewne: łatwo nie będzie, z pewnością natomiast będzie interesująco.

Dziękuję.

Opracowanie: Ewa Stawicka